

Prædiken til Nytårsdag

Gal. 3, 23-29

”For I er alle Guds børn ved troen i Kristus Jesus. Alle I, der er døbt til Kristus har jo iklædt jer Kristus. Her kommer det ikke an på at være jøde eller græker, på at være træl eller fri, på at være mand eller kvinde, for I er alle en i Kristus Jesus. Og hører I Kristus til, så er I også Abrahams afkom, arvinger i kraft af Guds løfte”.

Med disse vers fra Galaterbrevet, får vi del i en historie, som rækker ud over slægten og folket. Vi bliver med den kristne dåb sat ind i et bestemt fællesskab, der på en og samme tid nedbryder alle vore kendte grænser: de kulturelle, de mentale, de nationale. Men ikke nok med det! Ordene kan også give mod til at sprænge de tidslige rammer, som vi som mennesker er sat i her på jorden. Jeg blev i juledagene dybt rørt over at læse brevvekslingen mellem ægtefolkene Helmuth James von Moltke og Freya von Moltke. Helmuth James von Moltke blev fængslet i 1944 for konspiration mod Hitlers Nationalsocialistiske regime. Han var leder af den såkaldte ”Kreis-auer”-kreds – en tysk modstandsgruppe der var med i modstandsbevægelsen. I september 1944 bliver Moltke overført til fængslet i Berlin Tegel – han vidste, at han ville dø der. Men han havde stadig tid. Hvor meget havde han ingen anelse om. Han levede hver dag, som om det var den sidste: forberedte sig på forhandlingerne, læste i biblen og i salmebogen, og frem for

alt skrev han breve til sin elskede hustru: Freya von Moltke.

I begyndelsen af januar 1945 begynder Helmuth James von Moltke netop sit brev med at citere Galaterbrevet. Ordene som vi lige har hørt. Det er et meget personlig brev, men sjældent har jeg læst en tekst, som er så fuld af tillid og tiltro båret af troen på Gud. Hans faste tiltro til Gud præger Moltkes refleksioner over sin snarlige død. Han ved, at den vil komme inden for de næste par dage.

Måske virker det fremmedgørende netop at tage disse breve frem nytårsdag – afskedsbreve mellem to ægtefæller. Men brevene vidner på imponerende og rørende måde om, hvordan disse to mennesker har fundet trøst og håb i de bibelske tekster og på deres helt egne måde udfolder en teologi om tid og evighed. De kredser om spørgsmål som: Hvilke forhold er vi sat i? Hvilke opgaver udspringer af disse forhold? Og hvilke fremtidige håb kan vi have tillid til at være en del af?

Alt dette fortæller brevene læseren om, selv om det helt igennem er en ulykkelig historie. Naturligvis handler disse breve om nød, om død, om uret, om vold, om at være udleveret og om håbløshed. Og dog er der et ord, som man støder på igen og igen – og det er ordet lykke.

De er lykkelige – så utroligt det lyder – og

Redaktion

Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

årsagen er naturligvis skjult for nutidens læser. Men det, som skinner igennem, er, at de har Guds løfte i ryggen. At de føler, de kan læne sig op ad ordet – i helt konkret forstand - som begyndte med Abraham, fortsatte med Kristus og stadig er gældende for alle troende i livet og i døden.

Allerede på den første side i det første brev fornemmer læseren dette. Her skriver Freya følgende: ”Min elskede – hvor skønt er det at have mulighed for at skrive til dig. Hvor var jeg fuld af lykke det øjeblik vi måtte se hinanden. Hvor var det godt og fuld af nåde. Og mit hjerte, jeg tror jeg aner hvad du føler og tænker: nok er jeg langt borte – langt væk – og jeg ved nu, at jeg altid vil blive ved med at være væk fra dig. Men samtidig er jeg en del af dig og sådan vil det også blive ved med at være. Jeg må leve og det bliver svært – men det skal nok gå – for jeg vil fortsat have mulighed for at elske dig. Jeg vil elske dig i Gud og således bestræbe mig på ikke at forstyrre den vej som er bleven pålagt dig at gå, så du kan gå bort med visheden om, at jeg altid vil elske dig og elske dig gennem Gud”.

Min første reaktion på denne læsning var for at være helt ærlig: Dette er simpelthen for meget. Jeg var ikke blot forundret, men nok også forskrækket. Al den patos! Og ikke en eneste klage! Ingen fortvivlelse! Ingen anklage! Over at blive ladet alene, og nu være helt alene med børnene og med det store gods.

Men det gør hun ikke. Hun klager ikke, nej, hun glæder sig næsten ustyrligt over et ganske kort møde mellem hende og hendes mand – et kort gensyn. Hun er lykkelig over, at det tætte bånd mellem dem er så stærkt, at det onde og døden ikke kan få magt over det og rive det over. Det er en lykke, som hun er så vis på, fordi den er grundlagt i Gud, som hun skriver.

Hendes mand svarer på samme måde – han

skriver: ”Mit hjerte – mit elskede hjerte – fuld af taknemmelighed ser jeg tilbage på de sidste 10 måneder her i fængslet. Det var en skøn tid. Hver eneste dag, som Gud giver os at leve sammen her på jorden, må vi modtage med taknemmelighed. Hver lille krumme - hver lille krumme af lykke har vi og må vi tage til os. For vi er så rige – vi er så mættede på lyksalige tanker – fordi vi lærte at tage disse krummer til os og nyde dem hvert øjeblik”.

At nyde krummerne. Smukt? Fatalistisk? Eller tæt på realiteterne?

De to ægtefolk står i brevene på kanten. Helt tæt op ad afgrunden. Og her betragter de deres samliv. Hvad lykkedes for os? Hvilket samlende billede stod bag vores liv? Hvilke forestillinger om livet, om Gud og om mennesket levede vi på? Brevene er ikke en lærebog, eller en guide, og dog nævner James von Moltke væsentlige elementer til et lykkeligt liv: Det første er kærligheden. Lykken at måtte erfare og give kærlighed. Det næste er taknemmeligheden over livet, som vi er sat i, det levede liv, men også det liv, som vil komme. Livet i fællesskab og i ensomhed. Og det sidste er visheden om at have samme holdning til væsentlige politiske, moralske og religiøse livsspørgsmål. Disse tre motiver gennemspilles ofte og på forskellig måde i afskedsbrevene og er med til at lede dem til deres helle, deres fristed midt i ulykken. Fordi de har tillid til hinanden og tiltro til den anden. Tillid til, at de i afgørende spørgsmål og på vigtige punkter vil tage de rette beslutninger.

Deres ord til hinanden bliver til en kraftfuld lovsang om kærlighed, som har så meget styrke, at den river fængselsmurene ned og overvinder den uendeligt dybe grav mellem dem. Ordene. De konkrete og helt enkle ord i brevene, skriver Freya von Moltke, kan give kraft til, at hun, den fortvivlede, kan løfte hovedet, og ordene kan give styrke til

ham - den dødsdømte! Det er ikke, fordi de flygter fra smerten ind i en anden verden, i en from himmel, for brevene beskriver gang på gang de helt dagligdagsformer for lykke, som nu ledsages af melankoli og smerte: skrivebordet med fotografierne, måltiderne med børnene, aftenstemningen over godset, kar-toflerne som høstes. Men i disse beskrivelser fornemmes allerede, at de to ægtefolk ikke længere lever i den samme tilværelse. ”Det gør vi ikke”, skriver Freya von Moltke, ”vi er adskilte, men med dåben til Kristus er vi sat ind i en sammenhæng, som er større end vores lille tidsperspektiv, og her har vi fortsat et fælles liv sammen. Det er enden – men vores begyndelse”.

Galaterbrevets korte sætninger kunne give mod og styrke til, at dette ægtepar kunne møde den uvisse fremtid. Måske kan de også styrke og trøste os til at nyde vores krummer i det nye år. Når vore dage er fyldt med visheder, uvisheder, med mange forventninger, mange lyse og ofte også mørke dage, så kan James von Moltkes ord måske bære os videre: ”Hver eneste dag, som Gud giver os at leve sammen her på jorden, må vi modtage med taknemmelighed”.

Amen

Signe von Oettingen
Ribe domsogn og Seem

Salmer:
712, 36, 367, ”Af gode magter” af D. Bonhoeffer, 720. Under altergangen 522